

DEO OPT. MAX. UNI ET TRINO, VIRG. DEIPARÆ, ET S. LUCAE ORTHODOX. MEDIC. PATRONO.

QUÆSTIO MEDICA MANE AGITANDA IN PUBLICIS MEDICORUM SCHOLIS CELEBERRIMÆ CADOMENSIS ACADEMIAE

M. MATT. MAHEULT DE VAU COULEURS, REGIS CONSIL. ORDIN. MEDICO, ET PROF. REGIO, NEC NON FACULT. DECANO, MODERATORE.

An morbo inclinanti mors?

34

MAGNUM mitaculum homo est: à Cælo simul & à solo ortus, partes inter se magnopere distantes haberet, cæque mors inter se necu copulatas: hinc enim animam, inde corpus accepit: hinc Deo similes est, inde cæteris animalibus, imo & corporibus: hinc plenus rationis & consilii, quo futuros casus, quasi presentes forent, intueretur, avertireret; immortalis, perpetuæ aliquando beatitate fruitorum; inde rudit, stupidus, mortalit, infinitis propositis miseris obnoxius, & quanquam celerrimus ipse Terrarum princeps est constitutus, impedita tamen non potest, quoniam sit præda vermin. Nec mirum quidem: etenim, si sanitas bonum ipso est, quovis auro pretiosius, bonum est fragile & caducum, innumerisque variorum morborum affilios rapientum: ad eum ut hominem eorum à Natura mortuus esse, quidam afflere non dubitarent; cùm sanitas una quidem, sexcenti verò morbi esse dicantur. Inde ne in duobus quidem corporibus similem omnino morbum reperire licet, sed tam diversus agnoscitur, quā diversa est uniuscūsque natura. Et tamen inveniuntur, qui apud rūdem plebeculam, rūmorum popularem captere gestantes, ita questam habentes se panaceam jactant, ac contra quocunque morbos, unum aut alterum operante se posse perfectissimum amuleum, non minus infusum, quām impudenter effusum: unde certè falluntur ipsi; & quod pejus est, fallunt ceteros: unum nempe remedium uni duntaxat opponitur morbo, eumque domare potest; ac per contraria legem a copore occupato depellere: siue morbus ille similis, siue instrumentum, siue communis appelleret.

TRES sunt haec scilicet morborum divisiones, ex quibus velut ex majoribus ramis, multe enaescuntur differentiae. Quot enim intemperies simplices, æquales universæ, cum materia, vulgares & his opposite recensentur? Quot organis vita accident, in conformatione, numero, magnitudine, siueque, &c. Quot modis continuatio partibus admittit, per tumores, vulnæ, ulceræ, fracturas, partes luxatas? qualis verò, quanta malorum illas non exortatur, si cum prioribus speciebus, seu dimicature, seu novum & invicem robur additute concurrent, que à causa, loco, magnitudine, more, eventu, monaque morbi desumuntur? Inde quampli tot exurgunt legitimi, purissime morbi, vermaculi, populares, difteri, primarij, secundarij, magni, maligni, lethales, periculosi, atque acuti. Quid quod etiam his tam familiariter est, tam varijs, universalesque subite mutationes, & in suo decursu, non nancisci partes, esque adeo inter se diffidentes, ut aliud morbum esse credentes. Quā quidem in re, morbi cum animalium artibus non parvam videntur habere similitudinem: vel ipsa enim experientia comprobatur, etiam per se ipso, ubi adolescentis florem, aut virilis eratis robur arigit, aut senex factus est, ex quæ distingui, ac si plures homines forent. Verum his proprium tempus, quo convenienter cuique atavi figuram fortiantur, ab ipsa rerum parente Naturâ concepsum est: morbi verò statim à primo ingressu incrementum aliquando accedit; ex quo fit, ut de his factis prædictis, five ad fatum, five ad mortem specent, non semper vero, sed magnis interclim difficultatibus, ac dubitationibus implicantur. Porro per curlos hos fatales, morbus ita progrederi conuenit, ut cum primum incipient, & debilitas omnia habeat, in principio esse dictatur; deinde vires acquirant eundo; tuncque in suo incremento statuerunt; & postea valde effervescere noxiiorum humorum copiâ, violentissimum sit, & statim appellatur; ac tandem ad faulam fatigantemque si partem accedit, in qua omnia inclinant ac remittuntur; idoquie inclinatio, feneſcenti morbi remissio nuncupatur.

NEC tamen continuo morbus totidem tempora dimeritur, sed suam interdum tam violento impetu absolvit histerian; ut primâ quidem ipsius erat aeger aliquando deficiat, frequentius verò secunda, tertia multò magis absuntur. Creditur quoque morbus nonnunquam in prima parte veritudo, qui jam secundum attingit, aut etiam in secundum attingit; sic peritioribus viris dicta mutationes illudunt seipsum, adeo ut vulgariter more Medicorum, ob infantem crismum perturbant, ac contremiscant, ut etiam vicum male instituant, futurum statum non dignoſcent, ut denique Andabarum more in hoffes clausis oculis dimicantur, morbos aggrediuntur, in prædictis, que Deorum manus existimantur, remedij ipsi exequuntur; immemores proptis illis viris bonum medendi pertinunt, qui maximam in his omnibus morborum gradibus prudenter adhibere debet, ne cum medetur, interficiat. Adeo res est magni momenti, noscere morborum statas, eorum etiam, qui sanari nequeunt. Ut enim deplorata salutis homines attingendi non sunt; ne, que alijs fuere saluti, infamia, vilificationis artis divina præficia; sic & moritorum exitum longè ante denuntiant, cum oportet, qui pessimam illam cupit evitare suspicionem, quā nonnulli notantur à vulgo, quasi eos premerint, quos sola veritas, communique mortalitatis conditio peremteret. Morbi autem ita tempora haec ratione definias, ut pro principio, aſſulutus esse non existimes, cum nec latitudinem, nec tempus habeat; nec id de primo jacenti agri de intelligentia, in quo statum aliquando videtur est; in frequenterque autem turgentem materiali, quam forte compluribus senioribus Medicis semel obſervata datum est. Quod si id contigit, statim purgatio adhibeat, non ultra secundum diem differenda, & nequidem expectata, que interdum nulla forer, concidione; priuipuſ etiam vires collabuntur, febris calor augeretur, & vaga materia, principiū aliquam partem occupet; purgandum initio, cum magna colluvies exigitant infestat. Nec pro prima periodo, principium funere oportet, cum id etiam artificio careat; quavis si pateretur, verò principiū non confringatur. Nec pro plurim dierum numero confitendum denique est principiū, licet ad judicium dierum naturam explicandum opportunitate videatur. U: sunt enim quaque quarto die, ita & sunt, que quadagesimo terminantur agitudines, quarum certè principiū, simili aut horarum, aut dierum etiam numero confitare nequit; si verò confitare posset, Ars utique longa censeri non debet.

AT melius uſtrupitur principiū, pro primo scilicet illo morbi tempore, in quo à manifeste leſe actionibus erida omnia adhuc, aut parum immutata percepuntur excreta: imbecilles quoque sunt casus; ut enim naturam succus noxius parum exigitat, ita cum illo mitius agitur, unde tunc levior appetere concidio, nec alia brevi debet videtur, nisi cum tenuior calidiorque materia est: signum talis principiū durationem minus extendit, nec eam ultra duas accessiones ire permittit. Quibus etiam nubecula quarto die uirias obſcurat, iudicatio seprimo die futura est: acceſſus quoque & conſtrictiones, Cœli positiones, vita acutio, ac similitudines illis, quoquo modo cum alijs intercedentes indicant morbi & anni tempora. Hæc est artificiosa conjectura, quā propius veritas investigatur, sida verò, & sine cuius opere, quidam simile junioribus, pectoris Medicis patet. Cum autem inter eundem succum & naturam acutior pupilla, reliqua verò augeſtum, five adſcendent, manifestaque dignocunt coquidam vespigia, ut primum morbi tempus excludatur, ita secundo tributari locus; quod & ipsius eō ulque duraturum est, quod perfecta copioſio eluctat. Hæc autem ita tempora excedenda est, cum dimidiat prioris temporis portiōne morbus adhuc confeccerit: atque hi quoniam hinc incrementum, statu ſcripi: neque enim feri poterit, ut magnum incrementum proximum vigor non sequatur, tempus illud videlicet, per quod vigore morbus dicitur, aut flores; quodque licet incremento non magis fit exsuscitum, omnia tamen magis confiducia ostendit: ut enim ſuccus noxius fortius concoquatur, sic natura ualde laborat: omnianque vehementissima ſunt; eundem autem fervent tenorem: hunc autem prenoscere, sagaci & genetosi est Medicis, & Arte Hippocratica digni, qui morbi ipsius viri statuſe maturius inficiuntur, ad illum omnem virius ratione debeat accommodare. Vixit tamen tenuissimo hic utendum eis judicamus, nisi casus aliquis interveniens, natura jam ſepiuſ quassate robur diſſolvere poſe videatur: quietendum vero ab alijs auxiliis medicis, non interturbetur concidio, & ne forſas magna ex patre animalis virtus defatigata languescat: cùm etiam, ubi jam domita ac ſuperata est materia, Natura ſcīe accidat ac tam magis ſeparandum, atque etiam eliminandum; unde nullum declinationi ſuperē locum dices, fed velut hæc patre mutili morbum purares, non legis ac cùm ab initio febres pergamēti Admirabilis exemplo jugulatur, alijsque pravi affectus, in ipso etiam incremento, Medicis praefantioris induſtria profligantur: tunc profecto ſibi ipsi tota Natura relinquenda est, ne forte opportunam, nondumque oblatam iudicij occidēti amittatur.

QUE verò nunc sequitur, mobique ultima portio diſ ſol, non alia ſanè eſſe potest, quām felicissima declinatio. Etenim elapsi ſtatū tempore, nulla relinquit timenda mortis occasiō; niſi forte eundem hominem velis ſanari ſimilis, & morbi ſtuntur, nativi caloris op̄ alimentarius ſuccus denuo a patrū, in diſuſi humoris locum ſufficiendus, non præterea generantur ſpiritus, quibus patres omnes reſeſuantur. Ad id verò non patrum conſerfatio reſpiratio liberior, in qua magna vi poſita eſt ad ſalutem aut tuendam, unde perparandum: adjuvat & pulſus, qui vegetorū & aquilarū attingit, ordinariorē ſentienti; quicque circulatū, ut vocat, liquorum latiōne redintegrati patefacit. Hinc ad cerebrum delinata ſpiritus animalibus conſiētis diſ affluit materies, eaque laudabilior, unde perfecliores, alacrioresque eliciantur actiones. Vigilat juges & ingratate reſeſunt, fatigantur vanecunt inſomnia, Cœlique mūſus, placidior ſomnis obrepit, ſeſſa membra leuat: etiam redunt ſpectacula manū, nec laſa amplius infestat imaginatio: priuipia revocatur memoria, non tam mox pregressorum, quanquam dulce eſt memoriſe laborum: Ratio exequitoris auctoritatis: fit ſenſus verò delicatissimi ſunt ac morus, fed continuo corroborantur. Cartera denique in meliorē ſtatum reſtituta, in dies augeſtum, donec tota morbi vi paultin extinguitur. Quid igitur reſta pertinētiendum? An perſonata eſt inclinatio? An nativi calor exiſtō timenda eſt à contrario, quod evitunt eſt? An ejusmodi metuenda conſumpio, five à ſiccatore, quam idem calor ad temperie adiutus; five ab uenientiis qualitatibus, quas deſtutit: five ab laboriosissimi morbi, quos frigidi conatibus, aut atrocissimis doloribus, quos ſedavit? An ſubita expeſtanda eſt ſuſtacatio ab humorum copiâ, quam fugavit; ita ut nullius, etiam craſſioris materia, vespigium, nec ejusdem materia in aliquam nobilis partem transpositionis metus ſuperēt? Ergo velut niveis inveſta equis viſtrix Natura, morbum edomini ſuperē calcat, ovanſque premit: neque verò quod propter virtutis ſolitionem in ultimo vite certamine, idem in hac occaſione contingit: omnia nempe hic tantum remiſa conficiantur: nec ut de Eteocle & Polynece jaſaverint, hinc pugna singularis eſt, in qua ex mutuo utriſque vulneribus haſ gemina clades: nec ut de Cadmea quoque vicitória finixerit fabularum inventores, hic inter Naturam morbumque conſilius ſimilis eſt conſiliis in terram serpentum dentibus, ex quibus orta mox nova bellatorum ſege, in ſui ipsius ſurgat extitum. Enim verò ne tibi perſuades, aegrum magis effe poteſtum eſt præveſtum imperiū, quām ſi ab ea liberatus fit, & ſanari, cuius jam benigniori recolocatur aurā, planè perfeclaque reſtitutus; niſi forte, cibo, porque, quibus ut tum ſatili ſatari, ita & periculofibis eſt, & ſuſtacatio nativi caloris junior metus, alijsque ſui erroribus ita ipſum juguleret aeger, aut altantum imprudenti, niſi amībile indulgiā occidat, aut imperiū Medicis culpa nonnunquam interſiciatur, aut novi etiam alieſuſus intrinſicis morbi, in cuius inſtio vel incremento pereat, feritate perimatur. Verum hoc quidem ad priuipia exigitur, non magis referri debet, quām ſi conſidentis aliqui adiſſit ruinis, aeger, aut etiam quipiam ſanuſ obſtruat.

Ergo inclinanti morbo nulla mors.

Has Theses proponebat ROBERTVS DESCLOSETZ Cadomæus, Medicine Bacalaueus, die Iovis 29. Decembris, ab oſtaya ad meridiem. A. R. S. H. M. DC. LXXII.

CADOMI, Apud JOANNEM CAVELIER, Regis & Academæ Typographum.